

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επενδύουμε στον άνθρωπο!

Π.1.4.3.β.4: Οδηγός επιμορφωτή για τη ΘΕ5:

«Συμβουλευτική και Επαγγελματικός προσανατολισμός και
 πληροφόρηση»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
 Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
 Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση
 και Δια Βίου Μάθηση

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Ι.Ε.Π.)

Πράξη: “Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών
σε θέματα Μαθητείας” με κωδικό ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5008057

Υποέργο 1: “Υποστηρικτικές ενέργειες
για την υλοποίηση της Επιμόρφωσης”

**Παραδοτέο Π1.4.3.β.4: Οδηγός επιμορφωτή για τη ΘΕ5
«Συμβουλευτική και Επαγγελματικός προσανατολισμός και
πληροφόρηση»**

Όνοματεπώνυμο

Σταύρος Π. Κυριακίδης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Εισαγωγή

Αντικείμενο της Πράξης αποτελεί η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών σε θέματα μαθητείας, με στόχο την ενίσχυση και αποτελεσματική υλοποίηση του θεσμού. Στο πλαίσιο της Πράξης προβλέπεται η πραγματοποίηση προγράμματος επιμόρφωσης δια ζώσης (σε όλες τις περιφέρειες της χώρας) και εξ αποστάσεως (σύγχρονη και ασύγχρονη), με την αξιοποίηση υφιστάμενης ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΙΕΠ, αναφορικά με τον θεσμό της μαθητείας σε σχέση με την ΕΕΚ.

2. Σκοπός, στόχοι, ομάδα στόχος

Σκοπός του προγράμματος επιμόρφωσης είναι η ενίσχυση και η υποστήριξη του ενεργού ρόλου των εκπαιδευτών/τριών (επιμορφούμενων) στο πλαίσιο υλοποίησης του θεσμού της μαθητείας, με την επικαιροποίηση – αναβάθμιση των γνώσεών τους σε θέματα σχετικά με τον θεσμό της μαθητείας.

Στόχοι του προγράμματος επιμόρφωσης είναι οι επιμορφούμενοι/ες να εμπλουτίσουν και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους πάνω σε θέματα που σχετίζονται με :

- το περιεχόμενο του θεσμικού πλαισίου και τις διαδικασίες υλοποίησης του μεταλυκειακού έτους – τάξης μαθητείας
- τα προγράμματα σπουδών του μεταλυκειακού έτους –τάξης μαθητείας
- τις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων
- τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- τα θέματα ασφάλειας και υγείας της εργασίας, συμβουλευτικής, επαγγελματικού προσανατολισμού και επιχειρηματικότητας.

Χαρακτηριστικά ομάδας-στόχου επιμορφούμενων: Οι επιμορφούμενοι/ες είναι εκπαιδευτικοί τεχνικών ειδικοτήτων Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μόνιμοι/ες και αναπληρωτές/τριες, καθώς και εκπαιδευτές των ΔΙΕΚ, οι οποίοι στην πλειονότητά τους διαθέτουν σημαντική εκπαιδευτική-διδασκτική εμπειρία στα ΕΠΑ.Λ./Ι.Ε.Κ.

3. Δομή, Διάρκεια, Χρονοδιάγραμμα

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα αποτελείται από τις παρακάτω έξι Θεματικές Ενότητες οι οποίες χρονικά κατανέμονται ως εξής:

ΘΕ1: «Θεσμικό πλαίσιο - διαδικασίες υλοποίησης «Μεταλυκειακού έτους - Τάξη Μαθητείας», 6 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ2: «Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας», 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

ΘΕ3: «Υγεία και Ασφάλεια εργασίας», 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

ΘΕ4α: «Βασικές αρχές για την εκπαίδευση ενηλίκων» 3 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ4β: Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση», 3 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ5: «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός προσανατολισμός και πληροφόρηση», 6 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ6: «Επιχειρηματικότητα» 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

Η Α΄ φάση της επιμόρφωσης θα υλοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2017-2018 και συγκεκριμένα κατά τους μήνες Μάιο – Ιούνιο 2018, ενώ η Β΄ φάση θα υλοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2018-2019 και συγκεκριμένα από το Σεπτέμβριο του 2018 και εξής.

4. Περιεχόμενο της επιμόρφωσης

Ενότητα 1: Μαθητεία και επαγγελματικός προσανατολισμός

Με την ολοκλήρωση της ενότητας θα πρέπει να έχουν γίνει κατανοητά τα εξής:

- Ποιος είναι ο εννοιολογικός ορισμός της μαθητείας
- Ποια είναι η τεκμηρίωση της αναγκαιότητας και χρησιμότητάς της
- Ποια τα θετικά αποτελέσματα της μαθητείας για τους εκπαιδευόμενους
- Ποιες δυνατότητες παρέχει ο θεσμός της μαθητείας
- Τι κίνητρα μπορούμε να προσφέρουμε στους μαθητές για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα μαθητείας
- Ποιες επαγγελματικές επιλογές έχουν όσοι ολοκληρώσουν προγράμματα μαθητείας
- Ποια η συμβολή της μαθητείας στην αντιμετώπιση της ανεργίας
- Και τέλος ποια η αναγκαιότητα για πιστοποίηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης γενικά συμπεριλαμβανομένης και της μαθητείας

Η κεντρική ιδέα γύρω από την οποία θα κινηθεί η ανάπτυξη της ενότητας και των επιμέρους υποενότητων θα πρέπει να είναι η **χρησιμότητα και η αναγκαιότητα της μαθητείας ως μια επιτυχής διέξοδος στην αγορά εργασίας η οποία έχει επαγγελματικό κύρος λόγω της πιστοποίησης που μπορεί να αποκτήσει. Τονίζουμε και περιγράφουμε τα θετικά χαρακτηριστικά της μαθητείας, που μπορεί να αποτελέσουν κίνητρα για συμμετοχή σε αυτήν.**

Ενότητα 2: Συμβουλευτική Ψυχολογία

Με την ολοκλήρωση της ενότητας θα πρέπει να έχουν γίνει κατανοητά τα εξής:

- Ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι μια διαδικασία διαλεκτική που προϋποθέτει μια αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών.
- Η διαλεκτική αυτή διαδικασία που αναπτύσσεται μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών βασίζεται σε ένα συνεχή διάλογο.
- Στόχος είναι οι μαθητές να μπορέσουν σταδιακά να δομήσουν την έννοια του επαγγελματικού τους εαυτού, δηλαδή να ανακαλύψουν δεξιότητες, ικανότητες, ενδιαφέροντα, αξίες, στάσεις, κλίσεις κτλ, κάτι που θα τους διευκολύνει στην διαδικασία των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών τους επιλογών.
- Προκειμένου η διαδικασία αυτή να είναι αποτελεσματική είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να μπορεί να βασιστεί σε ορισμένες προϋποθέσεις, σε ορισμένες αρχές που διέπουν την συμβουλευτική ψυχολογία.
- Έμφαση θα πρέπει να δώσουμε στην δόμηση της συμβουλευτικής σχέσης, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε τρία βασικά χαρακτηριστικά, την άνευ όρων αποδοχή, την γνησιότητα και την εν-συναίσθηση.

Η κεντρική ιδέα γύρω από την οποία θα αναπτυχθεί η ενότητα και οι επιμέρους υποενότητες είναι ότι η συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού δεν είναι μια άπαξ αλλά μια συνεχής διαδικασία διαλόγου, η οποία για να είναι αποτελεσματική θα πρέπει να βασίζεται αφενός στις βασικές αρχές της συμβουλευτικής ΚΑΙ αφετέρου στην δημιουργία της συμβουλευτικής σχέσης ή οποία θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από άνευ όρων αποδοχή, γνησιότητα και εν-συναίσθηση.

Ενότητα 3: Δεξιότητες Συμβουλευτικής

Με την ολοκλήρωση της ενότητας θα πρέπει να έχουν γίνει κατανοητά τα εξής:

- Η κατανόηση των βασικών δεξιοτήτων συμβουλευτικής που χρησιμοποιούνται στη συμβουλευτική διαδικασία ανεξάρτητα από τις βασικές αρχές και τη φιλοσοφία συμβουλευτικής ψυχολογίας που εφαρμόζουν οι σύμβουλοι.
- Ότι οι βασικές αυτές δεξιότητες συμβουλευτικής δίνουν τη δυνατότητα σε όποιον ασκεί συμβουλευτική να δομήσουν την διαλογική διαδικασία που εξελίσσεται μεταξύ συμβούλου και συμβουλευόμενου ανεξάρτητα από θεωρητική κατεύθυνση, περιεχόμενο (προσανατολισμός ή συμβουλευτική ψυχικής υγείας), και πλαίσιο αναφοράς.
- Δίνουν τη δυνατότητα σε όσους τις εφαρμόζουν να δομήσουν τη συμβουλευτική διαδικασία και την επικοινωνία που αναπτύσσεται και να δώσουν κατεύθυνση στην αφηγηματική διαδικασία εκ μέρους των συμβουλευόμενων.

Η κεντρική ιδέα της ενότητας και των υποενοτήτων θα πρέπει να είναι η περιγραφή και κατανόηση των βασικών δεξιοτήτων συμβουλευτικής αλλά και των βασικών τους λειτουργιών. Επίσης θα πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι εφόσον έχει ήδη προηγηθεί η δημιουργία της συμβουλευτικής σχέσης με βάση τις αρχές και τα χαρακτηριστικά που αναπτύχθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, τώρα παρουσιάζουμε χρήσιμα εργαλεία που μπορούν να δώσουν δομή και κατεύθυνση στη συμβουλευτική διαδικασία. Καθώς η απόκτηση των δεξιοτήτων αυτών κρίνεται απαραίτητη για όσους θελήσουν να ασκήσουν συμβουλευτική, έμφαση θα δώσουμε στην εξάσκησή τους με συγκεκριμένες ασκήσεις που παρατίθενται στο τέλος της ενότητας.

Ενότητα 4: Αυτογνωσία και Δόμηση του Επαγγελματικού Εαυτού

Με την ολοκλήρωση της ενότητας θα πρέπει να έχει γίνει κατανοητό:

- Πως ορίζουμε εννοιολογικά την έννοια της αυτογνωσίας
- Ότι θα πρέπει να τονίσουμε την αναγκαιότητα ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η συμβουλευτική όπως θα ασκηθεί στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα να θέσει την ανάπτυξη της αυτογνωσίας και της δόμησης του επαγγελματικού εαυτού ως βασική προτεραιότητα.
- Ότι ο λόγος ο οποίος καθιστά την ανάπτυξη της αυτογνωσίας και του επαγγελματικού εαυτού ως προτεραιότητα της συμβουλευτικής, είναι ότι η αποκρυστάλλωση, ενίσχυση και δόμηση του επαγγελματικού εαυτού (δεξιότητες, ικανότητες, γνώσεις, αξίες, ενδιαφέροντα, κλίσεις) έχει βρεθεί να συσχετίζεται με καλύτερες και περισσότερο συγκροτημένες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.
- Ότι η έναρξη και διατήρηση ενός συνεχούς διαλόγου εκπαιδευτικών-μαθητών είναι ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος για την επίτευξη του στόχου αυτού, καθώς η αυτογνωσία εξελίσσεται συνεχώς μέσα στο πλαίσιο ενός διαλόγου και δεν αποτελεί βραχυπρόθεσμο στόχο του επαγγελματικού προσανατολισμού αλλά μεσο-μακροπρόθεσμο στόχο.

Η κεντρική ιδέα γύρω από την οποία θα κινηθεί η ανάπτυξη της ενότητας και των υποενοτήτων θα είναι η αναγκαιότητα δόμησης του επαγγελματικού εαυτού μέσω της καλλιέργειας της αυτογνωσίας και της ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης. Ο στόχος αυτός διέπει όλη τη συμβουλευτική προσανατολισμού, είναι συνεχής και βασίζεται σε μια συνεχή διαλογική διαδικασία, η οποία χαρακτηρίζεται από τις αρχές και τα χαρακτηριστικά της συμβουλευτικής και μπορεί να χρησιμοποιήσει ως εργαλεία δόμησης και κατεύθυνσης του επαγγελματικού προσανατολισμού τις βασικές δεξιότητες συμβουλευτικής. Λόγω της καίριας

σημασίας της αποσαφήνισης του επαγγελματικού εαυτού στις επιτυχημένες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές ακολουθούν εκτεταμένες βιωματικές ασκήσεις.

Ενότητα 5: Λήψη Εκπαιδευτικών & Επαγγελματικών Αποφάσεων

Με την ολοκλήρωση της ενότητας θα πρέπει να έχουν γίνει κατανοητά:

- Ότι η Συμβουλευτική διαδικασία και ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός εν πολλοίς και εν κατακλείδι αφορούν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εκ μέρους των συμβουλευόμενων.
- Ο βασικός στόχος του Προσανατολισμού είναι - εφόσον έχουν προηγουμένως υλοποιηθεί άλλες διαδικασίες όπως η διερεύνηση αναγκών των συμβουλευόμενων, τα πιθανά εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσουν και οι τρόποι αντιμετώπισής τους, η διευκόλυνση της διαδικασίας αυτογνωσίας και η ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους, ο σχηματισμός ενός συνολικού σχεδίου επαγγελματικής αποκατάστασης σε βάθος χρόνου, αλλά και οι εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν στην επιδίωξη των στόχων αυτών.
- Τα στάδια λήψης επαγγελματικών αποφάσεων, δηλαδή:
  - Αποσαφήνιση των προσωπικών στόχων και αξιών & δημιουργία μιας ιεράρχησης των στόχων
  - Αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων & διεύρυνση των επιλογών.
  - Αναζήτηση πληροφοριών
  - Αξιολόγηση των επιλογών
  - Λήψη απόφασης
  - Υλοποίηση

Η κεντρική ιδέα γύρω από την οποία θα κινηθεί η ανάπτυξη της ενότητας θα αφορά τη διαδικασία λήψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων. Εδώ θα πρέπει να εξηγήσουμε τα στάδια λήψης αποφάσεων στα οποία θα πρέπει να ασκηθούν οι συμβουλευόμενοι καθώς δομούν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της προσδίδουν περιεχόμενο.

5. Μέθοδοι διδασκαλίας, σχέδια διδασκαλίας, εκπαιδευτικά σενάρια

Για την επίτευξη του στόχου της θεματικής ενότητας Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού & Πληροφόρησης, των 5 ενότητων και των υποενότητων, θα πρέπει να μελετηθεί το επιμορφωτικό υλικό, να χρησιμοποιηθεί το κείμενο που αναπτύσσεται στο επιμορφωτικό υλικό, αυτό να αναπτυχθεί προφορικά με βάση την παρουσίαση, να επιλυθούν απορίες και να απαντηθούν ερωτήματα που πιθανώς θα προκύψουν. Επομένως είναι απαραίτητη η κατανόηση του συνόλου του επιμορφωτικού υλικού. Αυτά αποτελούν γενικές οδηγίες που αφορούν το σύνολο της θεματικής ενότητας της Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού & Πληροφόρησης.

Παρακάτω δίνεται ένα ενδεικτικό πλάνο συνολικής διαχείρισης της 6ωρης επιμόρφωσης:

Στην ενότητα 1, αφού παρουσιαστούν τα βασικά σημεία της ενότητας με βάση την παρουσίαση, αναλυθούν και επεξηγηθούν με βάση το επιμορφωτικό υλικό και τον οδηγό επιμόρφωσης, επιλυθούν απορίες και απαντηθούν ερωτήσεις (25 λεπτά), μπορούμε να συνεχίσουμε με τις ασκήσεις αυτό-αξιολόγησης (20 λεπτά). Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής βρίσκονται στο παράρτημα του επιμορφωτικού υλικού-οδηγού.

Στην ενότητα 2, αφού παρουσιαστούν τα βασικά σημεία της ενότητας με βάση την παρουσίαση, αναλυθούν και επεξηγηθούν με βάση το επιμορφωτικό υλικό και τον οδηγό επιμόρφωσης,

επιλυθούν απορίες και απαντηθούν ερωτήσεις (20 λεπτά), μπορούμε να συνεχίσουμε με τις ασκήσεις αυτό-αξιολόγησης (10 λεπτά). Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής βρίσκονται στο παράρτημα του επιμορφωτικού υλικού-οδηγού. Τέλος για την ενδυνάμωση της εν-συναίσθησης παρατίθενται 2 μελέτες περίπτωσης για να μπορέσουν οι εκπαιδευόμενοι να κατανοήσουν τη θέση στην οποία βρίσκονται πολλοί από τους μαθητές τους (15 λεπτά).

Στην ενότητα 3, αφού παρουσιαστούν τα βασικά σημεία της ενότητας με βάση την παρουσίαση, αναλυθούν και επεξηγηθούν με βάση το επιμορφωτικό υλικό και τον οδηγό επιμόρφωσης, επιλυθούν απορίες και απαντηθούν ερωτήσεις (25 λεπτά), μπορούμε να συνεχίσουμε με τις ασκήσεις στις βασικές δεξιότητες συμβουλευτικής (20 λεπτά). Απαντήσεις στις ασκήσεις βρίσκονται στο παράρτημα του επιμορφωτικού υλικού-οδηγού.

Στην ενότητα 4, αφού παρουσιαστούν τα βασικά σημεία της ενότητας με βάση την παρουσίαση, αναλυθούν και επεξηγηθούν με βάση το επιμορφωτικό υλικό και τον οδηγό επιμόρφωσης, επιλυθούν απορίες και απαντηθούν ερωτήσεις (30 λεπτά), μπορούμε να συνεχίσουμε με τις βιωματικές ασκήσεις αυτογνωσίας & τόνωσης της αυτοπεποίθησης (90 λεπτά). Οι βιωματικές ασκήσεις που παρατίθενται είναι πολλές. Ο λόγος που παρατίθενται είναι, για να υπάρχει ένας βαθμός ευελιξίας στο πόσες θα χρησιμοποιηθούν από τον επιμορφωτή, αλλά και για να υπάρχουν διαθέσιμες για τους εκπαιδευόμενους να τις αξιοποιήσουν στην εκπαιδευτική τους πρακτική. Αυτό σημαίνει ότι δεν απαραίτητο να γίνουν όλες. Προτείνεται να γίνουν τουλάχιστον 2 βιωματικές ασκήσεις αυτογνωσίας και τουλάχιστον 2 βιωματικές ασκήσεις τόνωσης της αυτοεκτίμησης. Επίσης είναι απαραίτητο να γίνει η βιωματική άσκηση 'ΕΑΝ ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΕ ΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΤΕ.....'. Συνολικά δηλαδή τουλάχιστον 5 βιωματικές ασκήσεις. Εάν ο χρόνος το επιτρέπει, σύμφωνα με τον επιμορφωτή, τότε μπορεί να συνεχίσει και με τις υπόλοιπες. Κάποιες από τις βιωματικές ασκήσεις χρειάζονται απλώς στυλό και χαρτί (A4). Άλλες χρειάζονται πρόσθετα υλικά όπως περιοδικά, κόλλες, φακέλους κλπ. Σε περίπτωση που επιλεγούν αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμα τα υλικά.

Στην ενότητα 5, αφού παρουσιαστούν τα βασικά σημεία της ενότητας με βάση την παρουσίαση, αναλυθούν και επεξηγηθούν με βάση το επιμορφωτικό υλικό και τον οδηγό επιμόρφωσης, επιλυθούν απορίες και απαντηθούν ερωτήσεις (20 λεπτά), μπορούμε να συνεχίσουμε με τις 2 μελέτες περίπτωσης (25 λεπτά). Οι μελέτες περίπτωσης είναι οι ίδιες που παρουσιάστηκαν στην ενότητα 2. Ο λόγος είναι ότι θα πρέπει να μπορέσουμε στο τέλος της επιμόρφωσης να εφαρμόσουμε την διαδικασία λήψης αποφάσεων όπως έχει καταγραφεί σε στάδια και για τους δύο μαθητές/σπουδαστές, προσπαθώντας να μπούμε στη θέση τους, να υιοθετήσουμε τη δική τους οπτική και να καταγράψουμε τη διαδικασία λήψης αποφάσεων που πιστεύουμε ότι θα ακολουθήσουν.

Καλή Επιτυχία